

TRÆF FOR TILLIDSVALGTE

**BUPL MIDTSJÆLLAND
AUGUST 2018**

**PÆDAGOGISK PRAKSIS SPÆNDT UD
MELLEM IDEALER OG VIRKELIGHED**

INDHOLD

Præsentation

Etik og professionsforståelse

Etik og arbejdsmiljø

Etik og argumentation

Hvad gør de tillidsvalgte?

ETIK OG PROFESSION

Jim og Indianerne

Jim er biolog i et sydamerikansk land ledet af en brutal diktator. Jim er en dag på byens torv, hvor tyve indianere er bagbundet og vil blive skudt som eksempel på, hvad der sker med oprørere.

Kaptajnen fortæller Jim, at hvis han skyder én af indianerne vil resten blive sat fri (Bernard Williams)

ETISK FORSTÅELSE

Du har pligt til

Pligtetikken fremhæver det enkelte menneskes værdighed og fordrer en levevis efter almengyldige moralregler

Du må se på konsekvenserne af dine handlinger

Nytteetikken fremhæver handlinger, der har de bedste konsekvenser for flest mulige

Du må gøre dig til en dydig person

Dydsetikken beder dig overveje med hvilke grunde du handler

PÆDAGOGERS VIDEN

Med inspiration fra den græske filosof Aristoteles

- **Episteme (visdom) – teoretisk viden**
- **Techne (kunst og håndværk) – pædagogisk redskaber og metoder, der kan opøves**
- **Phronesis (kløgt) – pædagogisk dømmekraft**

Ovenover disse vidensformer ligger den etiske forpligtende tilgang

ETISK GRUNDLAG FOR PÆDAGOGER

- **Pædagoger tager udgangspunkt i såvel fællesskabet som i den enkelte og dennes forhold til fællesskabet, derfor....**
- **Professionen skal stræbe efter at skabe en etisk forsvarlig praksis, derfor.....**
- **Den pædagogiske profession har en betydningsfuld rolle og opgave i samfundet, derfor.....**

DØMMEKRAFT

Teoretisk og praktisk viden om pædagogik og børn er en vigtig forudsætning – men det kvalificerer alene valget. Det træffer ikke valget

Mennesket kan være intelligent og dog tankeløst på én og samme tid. Kognition og tænkning er to forskellige ting (Hannah Arendt)

Dømmekraften henter viden fra den videnskabelige sfære, men ligger i den normative og etiske

Dømmekraft kan beskrives som den forstørrede tanke, der kan skifte perspektiv

KRITIK OG TVIVL

- **Set i dette perspektiv er det essentielt at tvivle, at stille sig selv i den kritiske position og fastholde kritikken som den stadige refleksion over fælles og egne handlinger**
- **At tvivle skal ses som en styrke, der vidner om eftertanke og refleksion**
- **Kritikken og tvivlen nærer tænkningen og dømmekraften**

KONKRET EKSEMPEL

Det pædagogiske grundlag, Aarhus kommune 2018

En evaluerende pædagogisk praksis

- **Professionel dømmekraft og en systematisk, faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet**
- **Den faglige refleksion sker med afsæt i kvantitative og kvalitative data. Det er eksempelvis børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Data er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. Sidst men ikke mindst er data også viden baseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socioøkonomi, vurderingsredskaber til fx sprog og robusthed.**

ETIK OG ARBEJDSMILJØ

Hvem skal man trøste?

Hvis flere børn er kede af det, samtidigt med at du sidder med en på skødet, og et andet barn gerne vil ud i garderoben og vinke farvel til sin mor eller far, og en skal skiftes på badeværelset, der ligger ned ad gangen, så bliver man nødt til at vælge mellem børnene ud fra, hvilket barn der har mest behov (Politikken 21. maj, Mette Munck Theis)

DILEMMAERNE OG DE SVÆRE VALG

Pædagogik er svært fordi det er svært

(Anne Marie Søndergaard, filosof og tilknyttet BUPL's etiske råd)

Pædagogik fordrer stillingtagen og udøvelse af dømmekraft

Pædagogen spændes ud mellem at ville det gode og ikke altid være i stand til det af flere årsager

Ressourcer – modsatrettede hensyn – at kende den andens bedste

PUBLIC SERVICE MOTIVATION

Lotte Bøgh Andersen, Aarhus Universitet

- **Offentlige ansatte motiveres af at gøre noget for andre og for samfundet som helhed**
- **Professioner er drevet af en indre motivation**
- **Professioner drives af altruisme – ikke egenmaximering**

IDEAL OG VIRKELIG

Bjørn Ribers, Den etiske udfordring, Ph.d.

- **Dilemmaet og det svære valgs karakter – fordringen om at vælge, nogen gange mellem to lige dårlige løsninger**
- **Vejen mellem ideal og virkelighed og tabuisering af det pædagogiske valg**
- **Konsekvenser for den enkelte pædagogs arbejdsmiljø**

PROFESSIONEL KAPITAL

HARGREAVES OG FULLAN

- **Human kapital:** pædagogers viden og kompetencer
- **Social kapital:** tillid, samarbejdsevne og retfærdighed
- **Beslutningskapital:** evnen til at træffe professionelle og fagligt begrundede beslutninger. Opbygges via erfaring og træning. Det er den fælles refleksion, der gør fællesskabet og den enkelte bedre.

Professionel kapital er summen af ovenstående tre elementer.

ETIK OG ARGUMENTATION

Etikken bør være en grundsten i BUPL ´s p avirkningsarbejde

Etisk grundlag

Form ålet med pædagogisk arbejde er gennem omsorg, socialisering, dannelse og læring at fremme børn og unges trivsel og udvikling.

Det sker ved:

- At sikre alle børn og unge lige muligheder uanset sociale eller materielle forhold, etniske eller religiøse tilhørsforhold, fysiske eller psykiske handicap**
- At støtte børn og unge individuelt og socialt, så deres livsduelighed styrkes**
- At skabe rammer for en god og omsorgsfuld barndom og ungdom, hvor alle har mulighed for at indgå i sociale fællesskaber**

BØRN SOM INVESTERING ELLER?

BUPL pjece: investerer i børnene

- **Et barn der har gået i vuggestue får højere karakterer**
- **Sandsynligheden for ungdomsuddannelse øges**
- **Øger hukommelse, indlæring og indlæringsevne**
- **Øget IQ, større skoleparathed, bedre uddannelsesmuligheder og mindre arbejdsløshed**

Argumenterer vi på den pædagogiske/etiske bane eller på den økonomiske?

TEKNIK ELLER PÆDAGOGIK

- **Evidens contra kontingens, usikkerhed og kontekstualitet**
- **Instrumentalisering og manualisering erstatter dømmekraften og pædagogers egen viden og erfaring**
- **Tro på evidens fjerner usikkerhed og tvivl, men tilsidesætter den etiske refleksion og dømmekraft**
- **”Jeg hædrer videnskaben, men livet har også sine fordringer” (Kierkegaard)**

OPSUMMERING

- **Pædagogik kræver etiske valg og fravalg**
- **Pædagogik er fyldt med svære valg og dilemmaer**
- **Pædagogik kræver refleksion og dømmekraft**
- **Pædagoger er motiveret af at gøre det gode**
- **Pædagogik er svært**
- **Pædagogers arbejdsmiljø hænger snævert sammen med muligheden for at løse den pædagogiske opgave**
- **Etisk fælles refleksion må flytte belastningen fra et individuelt til et fælles anliggende**

HVAD ER OPGAVEN FOR BUPL, TR OG AMR?

Hvis man skal skabe gode arbejdsforhold for pædagoger og skabe forbindelse mellem det essentielle i pædagogers arbejde og muligheden for at udføre den?

- **Den pædagogiske ledelsesopgave?**
- **Skabe rum til fælles refleksion?**
- **Hvordan organiserer man arbejdet?**
- **Hvad skal diskuteres i Med?**
- **Hvad er TR, AMR og leders opgave?**
- **Hvad er BUPLs opgave?**

DEN SVÆRE BALANCE

Hanne er pædagog i en børnehave. For ikke så længe siden startede Magnus i børnehaven. Magnus er fire år, og familien er for nylig flyttet til byen. Det var Hanne, der tog imod familien og Magnus, da han startede. Det er ikke helt ligetil, og Hanne har brugt mange kræfter på at etablere en god kontakt til Magnus. Nu går det rigtig godt, og der er ingen tvivl om, at Magnus er tryk i børnehaven, især når Hanne også er der. Magnus kan godt virke noget forsagt, og særligt en dag var der, som om noget plagede ham. Hanne spørger, om der er noget galt. Han kan roligt sige det til hende. Hun siger det ikke videre. Det får ham til at åbne op. Hans far og mor skændes meget, og den anden dag kom faren til at slå moren. Men hun må endelig ikke sige det til forældrene. De vil sikkert blive sure, og måske vil faren slå igen. *(Pædagogers etik i relationen, professionen og samfundet, Marianne Gilbert Nielsen)*

PÆDAGOGEN ER SARKASTISK

En pædagog i en børnehave oplever, at en af hendes kolleger af og til taler nedsættende til nogle af børnene og bruger ironi og sarkasme, som børnene ikke forstår. En dag taler hun med en anden kollega, som ikke kan genkende problemet.

(Pædagogers etik i relationen, professionen og samfundet, Anne-Marie Søndergaard Christensen)

KONCEPTER

I kommunen bruger man mange evidensbaserede metoder, blandt andet til at måle børns læring og trivsel. En ny metode, kaldet baseline, måler børnenes evne til at være koncentrerede og vedholdende i en aktivitet, for eksempel stopdans. Metoden har været drøftet i personalegruppen, og alle er skeptiske overfor den også lederen. Alligevel har lederen pålagt Birte, som er pædagog, at hun skal bruge metoden. Det er de nemlig blevet pålagt af kommunen. Diskussionen i personalegruppen drejer sig om, at metoden bygger på et mangelsyn, som går imod det resourcesyn og helhedssyn, som pædagoger ellers bygger deres pædagogik på. Personalet mener også, at metoden giver et forsimplet billede af børnenes læring og trivsel og ikke indfanger den faglige viden, personalet har om de enkelte børn. Jonas falder dårligt ud i stopdansen. Men målingen er ikke retvisende i forhold til Jonas ressourcer. Birte kommer i tvivl om, hvordan hun skal håndtere testen. Om hun skal snyde med Jonas præstation, lægge noget slør ind ved at vurdere alle børnene medium eller helt undlade at bruge skemaet? Hvad bør Birte gøre?

Pædagoger etik i relationen, professionen og samfundet, Christian Aabro